

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2006

MATAMAITIC – ARDLEIBHÉAL

PÁIPÉAR 1 (300 marc)

DÉARDAOIN, 8 MEITHEAMH – MAIDIN, 9:30 go dtí 12:00

Freagair SÉ CHEIST (50 marc an ceann).

RABHADH: Caillfear marcanna mura dtaispeántar go soiléir an obair riachtanach go léir.

Ba chóir na haonaid tomhais chuí a lua sna freagraí, nuair is ábhartha iad.

---

1. (a) Faigh an réaduimhir a ar fíor ina leith i gcás gach $x \neq 9$,

$$\frac{x-9}{\sqrt{x}-3} = \sqrt{x} + a.$$

- (b) Tá $f(x) = 3x^3 + mx^2 - 17x + n$, áit ar tairisigh iad m agus n .
Agus tú ag glacadh leis gur fachtóirí de $f(x)$ iad $x-3$ agus $x+2$, faigh luach m agus luach n .

- (c) Is fachtóir é $x^2 - t$ de $x^3 - px^2 - qx + r$.

(i) Taispeáin go bhfuil $pq = r$.

(ii) Sloinn fréamhacha $x^3 - px^2 - qx + r = 0$ i dtéarmaí p agus q .

2. (a) Réitigh na cothromóidí comhuaineacha

$$y = 2x - 5$$

$$x^2 + xy = 2.$$

- (b) (i) Faigh an raon de luachanna $t \in \mathbf{R}$ ar fíor ina leith gur fréamhacha réadacha atá ag an gcothromóid chearnach $(2t-1)x^2 + 5tx + 2t = 0$.

(ii) Mínigh cén fáth a mbíonn na fréamhacha sin réadach nuair a bhíonn t ina shlánuimhir.

- (c) Tá $f(x) = 1 - b^{2x}$ agus $g(x) = b^{1+2x}$, áit ar réaduimhir dheimhneach é b .

Faigh, i dtéarmaí b , an luach ar x ar fíor ina leith $f(x) = g(x)$.

3. (a) Agus tú ag glacadh le $z = 2 + i$, áit a bhfuil $i^2 = -1$, faigh an réaduimhir d ar fíor ina leith go bhfuil $z + \frac{d}{z}$ réadach.

(b) (i) Bain feidhm as modhanna maitríse chun na cothromóidí comhuaineacha seo a réiteach:

$$4x - 2y = 5$$

$$8x + 3y = -4$$

(ii) Faigh an dá luach ar k a shásaíonn an chothromóid mhaitríse

$$(1 \quad k) \begin{pmatrix} 3 & 4 \\ -2 & 1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 1 \\ k \end{pmatrix} = 11.$$

(c) (i) Sloinn $-8 - 8\sqrt{3}i$ san fhoirm $r(\cos\theta + i\sin\theta)$.

(ii) Uaidh sin, faigh $(-8 - 8\sqrt{3}i)^3$.

(iii) Faigh na ceithre uimhir choimpléascacha z ar fíor ina leith

$$z^4 = -8 - 8\sqrt{3}i.$$

Bíodh do chuid freagraí san fhoirm $a + bi$, áit a mbeidh a agus b luachálta go hiomlán.

4. (a) Is iad $-2 + 2 + 6 + \dots + (4n - 6)$ an chéad n téarma i sraith chomhbhreise. Tá S_n , suim na n téarma seo, cothrom le 160. Faigh luach n .

(b) Is é $\frac{9}{2}$ an tsuim go héigríoch de shraith iolraíoch.

Is é -2 an dara téarma sa tsraith.

Faigh luach r , comhiolraitheoir na sraithe.

(c) Is é seo a leanas an seicheamh $u_1, u_2, u_3, \dots$, a shainítear mar $u_1 = 3$ agus $u_{n+1} = 2u_n + 3$:
3, 9, 21, 45, 93.....

(i) Faigh u_6 , agus fíoraigh go bhfuil sé cothrom le suim an chéad sé théarma i sraith iolraíoch a bhfuil 3 mar an chéad téarma inti agus 2 mar chomhiolraitheoir aici.

(ii) Agus tú ag glacadh leis, i gcás gach k , go bhfuil u_k cothrom le suim an chéad k téarma i sraith iolraíoch a bhfuil 3 mar an chéad téarma inti agus 2 mar chomhiolraitheoir aici, faigh $\sum_{k=1}^n u_k$.

5. (a) Faigh luach an lárthéarma i bhforbairt dhéthéarmach an tsloinn

$$\left(\frac{x}{y} - \frac{y}{x}\right)^8.$$

- (b) (i) Sloinn $\frac{2}{(r+1)(r+3)}$ san fhoirm $\frac{A}{r+1} + \frac{B}{r+3}$.

(ii) Uaidh sin, faigh $\sum_{r=1}^n \frac{2}{(r+1)(r+3)}$.

(iii) Uaidh sin, luacháil $\sum_{r=1}^{\infty} \frac{2}{(r+1)(r+3)}$.

- (c) (i) Más réaduimhreacha iad a agus b , áit a bhfuil $a > 1$ agus $b > 1$, cruthaigh go bhfuil

$$\frac{1}{\log_b a} + \frac{1}{\log_a b} \geq 2.$$

- (ii) Cad é an choinníoll a dhearbhaíonn gur fíor $\frac{1}{\log_b a} + \frac{1}{\log_a b} = 2$?

6. (a) Dífreáil $\sqrt{x}(x+2)$ i leith x .

- (b) Is é an cothromóid atá ag cuar ná $y = 3x^4 - 2x^3 - 9x^2 + 8$.

- (i) Taispeáin go bhfuil uasluch logánta ag an gcuar ag an bpointe $(0, 8)$.

- (ii) Faigh comhordanáidí an dá íospointe logánta ar an gcuar.

- (iii) Tarraing sceitse den chuar.

- (c) Cruthaigh trí ionduchtú go bhfuil $\frac{d}{dx}(x^n) = nx^{n-1}$, $n \geq 1$, $n \in \mathbf{N}$.

7. (a) Agus tú ag glacadh le $x_1 = 2$ mar an chéad gharluach ar fhréamh réadach na cothromóide

$$x^3 + x - 9 = 0,$$

bain feidhm as modh Newton-Raphson chun x_2 , an dara gharluach, a fháil.

- (b) Is iad na cothromóidí paraiméadracha atá ag cuar ná:

$$x = 3\cos\theta - \cos^3\theta$$

$$y = 3\sin\theta - \sin^3\theta, \quad \text{áit a bhfuil } 0 < \theta < \frac{\pi}{2}.$$

(i) Faigh $\frac{dy}{d\theta}$ agus $\frac{dx}{d\theta}$.

(ii) Uaidh sin, taispeáin go bhfuil $\frac{dy}{dx} = \frac{-1}{\tan^3\theta}$.

(c) Má tá $y = \ln\left(\frac{3+x}{\sqrt{9-x^2}}\right)$, faigh $\frac{dy}{dx}$ agus sloinn é san fhoirm $\frac{a}{b-x^n}$.

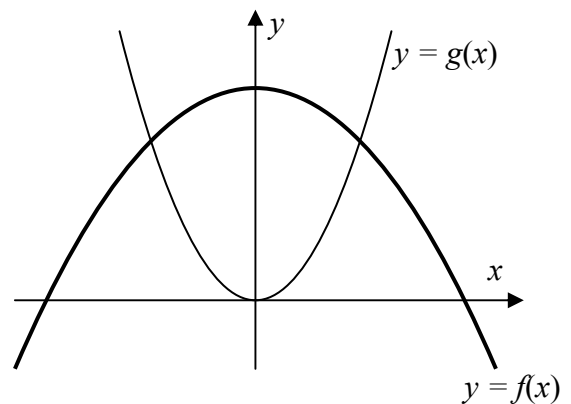
8. (a) Faigh (i) $\int \sqrt{x} dx$ (ii) $\int e^{-2x} dx$.

(b) Luacháil (i) $\int_1^2 x(1+x^2)^3 dx$ (ii) $\int_0^{\frac{\pi}{4}} \sin 5\theta \cos 3\theta d\theta$.

- (c) Taispeánann an léaráid graif na gcuar $y = f(x)$ agus $y = g(x)$, áit $f(x) = 12 - 3x^2$ agus $g(x) = 9x^2$.

- (i) Ríomh achar an réigiúin atá iata ag an gcuar $y = f(x)$ agus an x -ais.

- (ii) Taispeáin go mbaineann leath an achair sin leis an réigiún atá iata ag na cuair $y = f(x)$ agus $y = g(x)$.

Leathanach Bán